

Instruktion for anlæg af forsøg

Michael Erlang-Nielsen^a

^a Teknologisk Institut

Denne instruktion omfatter anlæg af forsøg, dog ikke forsøg der sås med småparcel-såmaskine. Instruktionen gennemgår de generelle principper, som er gældende medmindre andet er anført i forsøgsplanerne. Udgangspunktet for anlæg af forsøg kan være en mark, hvor afgrøden allerede er etableret, eller en mark hvor afgrøden endnu ikke er etableret. Denne instruktion gælder i begge tilfælde.

Generelt

- Forsøgsarealet skal være egnet og ensartet.
- Forsøgsværten er interesseret og bekendt med, hvad der skal gøres, må gøres og ikke må gøres på arealet. Se [Aftaleskema til forsøgsvært](#). Aftaleskemaet kan eventuelt lamineres og fastgøres ude ved forsøget, så det altid er tilgængeligt for forsøgsværten. Der kan suppleres med en skitse over forsøget.
- Udstyret pakkes. Se [Pakkeliste](#).

Placering i marken

- Forsøg anlægges på et egnet og ensartet areal.
- For at minimere fejl fra langsgående striber i marken, skal forsøget altid placeres på langs af agerretningen, således at de enkelte *parceller* ligger på tværs af agerretningen. Der er undtagelser - se [Instruktion for anlæg af forsøg, hvor parceller ligger på langs af agerretningen](#).
- Forsøg må ikke placeres i forager eller tæt på skel. Som en tommelfingerregel placeres forsøget 10-15 m fra læhegn/marskel, dog min. 20-30 m fra markskellet op til forageren.
- Landmandens forhold (maskinstørrelser) tages i betragtning, således, at han kan færdes i marken med maskiner, køre udenom forsøget og evt. høste det fri.
- Kørespor og vandingspor skal give en ensartet påvirkning af forsøget.

Afsætning af forsøg

- Hvis der er en skitse på forsøgsplanen, følges denne.
- Af forsøgsplanen fremgår minimumsstørrelsen på høstparcellen og evt. parcellbredde og -længde. Høstparcellens størrelse bestemmes ved at måle fra midten af parcellgrænsen til midten af parcellgrænsen.

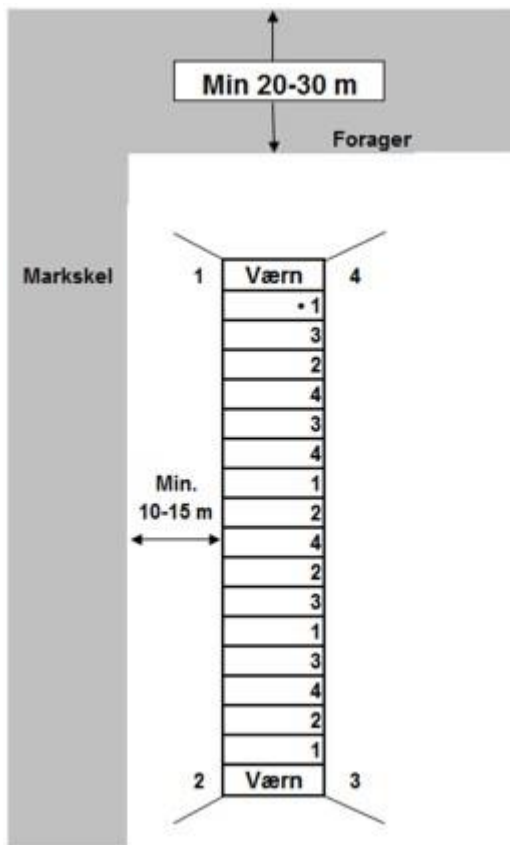
Anvisning på afsætning af forsøg

- Vælg afstand til marskel ved forageren under hensyntagen til maskinbredden og placér en landmålerstok/flexstok (1).
- Mål afstanden til marskel langs forsøget. Denne afstand skal være min. 10-15 m. Hvis det er et forsøg, hvor der skal udbringes gylle, skal afstanden til marskel være min. 20 m.
- Placér dernæst den anden stok (2). Den skal placeres i samme afstand fra marskel som (1), så den lange side af forsøget ligger nøjagtigt parallelt med agerretningen.

- Placér den tredje landmålerstok (3), så siderne 1-2 og 2-3 danner en ret vinkel. Den rette vinkel bestemmes med vinkelprisme eller efter Pythagoras-metoden. Afstanden mellem anden (2) og tredje landmålerstok (3) skal svare til bredden af forsøget, hvilket er det samme som længden af forsøgsparcerne.
- Placér den fjerde landmålerstok (4), så forsøget er rektangulært og har fire rette vinkler.
- De enkelte parceller markeres med stiketikker, efter at landmålerstokkene er placeret i forsøgets hjørner.
- I sortsforsøg placeres stiketikkerne i midten af hver forsøgsparcel (midt-markering), således at traktorføreren kan køre efter markeringerne. Med undtagelse af småparceller, hvor man kører efter markør eller GPS.

Forsøg i flere rækker

- Ved anlæg skal man være opmærksom på om der er tilstrækkelig plads til anlæg af forsøget og efterfølgende færdsel (forsøgsbehandlinger, skårlægning eller høst).
- Kørespor m.v. skal helst anlægges imellem parcelrækkerne.

- Markering af første forsøgsparcel i første gentagelse.

Anvisning på afsætning af forsøg. Husk at markere første forsøgsparcel i første gentagelse.

Afmærkning af forsøget, gentagelser osv.

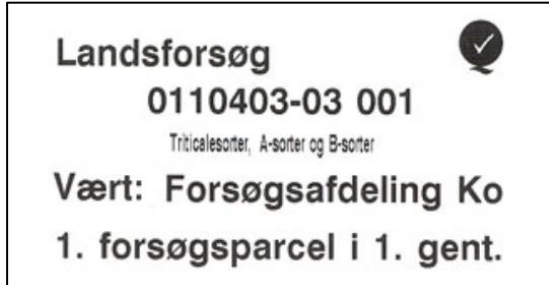
Hvis afgrøden endnu ikke er etableret - se først [Instruktion for såning af forsøg](#).

- Når forsøget er anlagt, udskiftes de fire landmålerstokke med flexstokke, så landmanden kan færdes med sprøjte og andet i marken.
- Den første forsøgsparcel i første gentagelse markeres med en pind eller stok påført en "Forsøgsstart-label" (udsendes med andre labels fra Teknologisk Institut).
- Blokke eller gentagelser kan derudover mærkes med hvide flexstokke. Dette er især aktuelt i planteværnsforsøg, hvor der skal foretages behandlinger flere gange og forsøg med mange led, fx sortsforsøg, hvor markering er en fordel til i forhold til orientering.

- Opsætning af skilte af hensyn til præsentation og fremvisning af forsøget.

Markering af første parcel i forsøget

Det er meget vigtigt, at den første parcel i første gentagelse markeres, således at det er ligetil for alle at finde, hvor forsøget starter. Startparcellen angives med en påklistret label, der angiver forsøgsnummer, forsøgsvært og teksten "1. forsøgspartikel i 1. gentagelse" som vist her:

Fortrykt label udsendes fra Teknologisk Institut.

Fastholdelse af forsøg/Flerårige forsøg

- Afsætning af faste punkter i skel: slå to pæle i jorden i markskellet. Opmål de vinkelrette afstande til forsøgets ene hjørne, og opmål de eksakte afstande til de øvrige hjørner i forsøget fra dette hjørne.
- Endvidere kan der placeres flexstokke dybt i jorden (f.eks. 0,6 m lang stok placeret i 0,4 m dybde). Metoden skal kombineres med ovennævnte.
- Afsætning med GPS-udstyr.

Efter anlæg og såning

- Der udarbejdes en skitse med tydelig angivelse af nord/syd, gård, veje, faste punkter og eventuelle ledomytninger. Designet dateres og underskrives, og skal forefindes tilgængeligt i forsøgsmappen på kontoret. Alle ændringer påføres designet. Brug eventuelt skitse i PC-Markforsøg eller tilsvarende. Første forsøgspartikel i første gentagelse markeres også på designet.
- De præcise anlægsforhold (antal led, rækker osv.) indtastes i PC-Markforsøg og forsøgsdesign godkendes.

Parcelgrænser

- Parcelgrænser etableres rettidigt. Se [Instruktion for etablering af parcelgrænser](#).